

Sezona 2017/2018

BEOGRADSKA FILHARMONIJA

Ciklus: Peti

Dirigent: **Gabrijel Felc** / Conductor: **Gabriel Feltz**

Solisti: **Tijana Milošević**, violina / **Tijana Milošević**, violin

Nemanja Stanković, violončelo / **Nemanja Stanković**, violoncello

Gabrijel Felc, klavir / **Gabriel Feltz**, piano

Petak, 2. februar 2018. godine

Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

www.bgf.rs

Program:

Pol Dika

Čarobnjakov učenik

Paul Dukas

The Sorcerer's Apprentice

Trajanje: oko 12 min.

Ludvig van Betoven

Klavirski trio u De-duru op. 70 br. 1 (*Duh*)

Ludwig van Beethoven

Piano Trio in D major, Op. 70 No. 1 (*Ghost*)

Allegro vivace e con brio

Largo assai ed espressivo

Presto

Trajanje: oko 28 min.

Džon Vilijams

Hari Potter i Kamen mudrosti, svita

John Williams

Harry Potter and the Sorcerer's Stone, suite

Hedvigina tema / Hedwig's Theme

Kamen mudrosti / The Sorcerer's Stone

Nimbus 2000 / Nimbus 2000

Harijev čudesni svet / Harry's Wondrous World

Trajanje: oko 9 min.

Rihard Vagner

Holanđanin latalica WWV 63, uvertira

Richard Wagner

The Flying Dutchman WWV 63, overture

Trajanje: oko 12 min.

Koncertmajstor: Miroslav Pavlović

Concertmaster: Miroslav Pavlović

Imajući u vidu da je **Pol Dika** (1865–1935) usled samokritičnosti često uništavao svoje radove, činjenica da je sačuvao partituru **Čarobnjakovog učenika** govori o značaju koje je ovo delo imalo za njega. *Skerco* prema Geteovoj poemi, kako stoji u podnaslovu dela, napisan je i izveden 1897. godine u Parizu. Tada je Dika *izašao iz senke* svog slavnog savremenika Kloda Debisija, a *Čarobnjakov učenik* percipiran je kao remek delo francuske simfonijske poeme i orkestarskog repertoara uopšte. Inspirisan Geteovom istoimenom baladom iz 1797. godine i postupajući u skladu sa sopstvenim uverenjem da *muzika nužno mora da izražava nešto*, Dika je u ovom programskom delu težio vernom prikazivanju priče u linearnom toku, što dovodi do stvaranja vizuelnog doživljaja tokom slušanja. Kao vodeći orkestrator svog vremena, segmente radnje je predstavio biranjem različitih boja iz orkestarske palete: misteriozni početak dovodi nas pred čarobnjakovu kuću (gudački instrumenti); učenik koristi magiju (trube) kako bi oživeo duh metle (fagot) u želji da ona očisti prostoriju umesto njega; metla donosi velike količine vode uzrokujući poplavu (*tutti*); učenik, očajan, seče metlu na dva dela, ali, zatim oba dela donose vodu (fagot i bas klarinet); čarobnjak se vraća, izgovara magične reči (trube) i prekida čaroliju, što umiruje metlu. Muzika *Čarobnjakovog učenika* je iskorišćena za film *Fantazija* (1940) Volta Diznija u kome Miki Maus predstavlja *nesrećnog* učenika.

Ludvig van Betoven (1770–1827) je **Klavirski trio Duh** komponovao 1808. godine, odnosno, nakon završetka *herojske* Pete i *pastoralne* Šeste simfonije, zbog čega ne iznenađuje povremeni *simfonijski tretman* dijaloga tri instrumentalna glasa u triju. Težište ovog trostavačnog dela nalazi se u najdužem, centralnom stavu, koji utiče na specifičnu dramaturgiju trija – ali i na ukupni utisak o delu – snažnim dinamičkim kontrastima, fragmentacijom materijala, *sablasnom* tišinom, gotovo impresionističkim tremolima, kao i dominantnim hromatizmom, koji će svoje razrešenje dobiti tek u finalu. Nadimak *Duh* je pridodat triju zahvaljujući zapisu najpoznatijeg Betovenovog učenika klavira, Karla Černija iz 1842. godine, da slušanje ovog laganog molskog stava asocira na scenu iz Šekspirovog *Hamleta* (kada Hamlet susreće duh svoga oca). Međutim, poznato je da je libretista Hajnrh fon Kolin pokazao Betovenu deo libreta koji je zasnovao na Šekspirovoj drami *Magbet*. Delovi *Largo* stava iz trija su pronađeni u kompozitorovoj beležnici, pored skice za hor veštica za operu *Magbet*. Uprkos tome, ili možda baš zbog toga što Betoven nikada nije napisao ovu operu, čini se kao da njen *duh* provejava kroz ovaj klavirski trio.

Među najpoznatijim partiturama američkog kompozitora **Džona Vilijamsa** (1932), autora najpopularnijih muzičkih numera koje podražavaju zbivanja na filmskom platnu i neizostavne ličnosti kada se razmatra istorija sedme umetnosti, izdvaja se muzika pisana za prva tri filma o mladom čarobnjaku Hariju Poteru (2001–2004). Ona je bila osnova za muzičku karakterizaciju likova i u narednim delovima, što se posebno odnosi na temu Hedvige – snežno bele sove – koja se kao glavni tematski materijal pojavljuje u svim filmovima o *Hariju Poteru*, a javlja se i na početku simfonijske svite u deonici čeleste, istog časa uvodeći slušaoca u magični svet čarobnjaka. Potencijal mekog i kristalno čistog zvuka ovog instrumenta već je prepoznao i iskoristio Čajkovski u baletu *Krcko Oraščić* (1892), za igru Šećerne vile. Nalik *Čarobnjakovom učeniku*, orkestracija je glavno sredstvo profilisanja likova i odslikavanja radnje u sviti *Hari Poter i Kamen mudrosti*. Tako, na primer, horne u svečanom tonu predstavljaju atmosferu hogvortske škole u kojoj mladi čarobnjaci

uče kako da čarobnim štapićem proizvedu magiju, dok drveni duvački instrumenti ukazuju na brze pokrete magične metle.

Važan korak **Riharda Vagnera** (1813–1883) na putu do ostvarenja muzičke drame predstavlja romantičarska opera u tri čina ***Holandanin lutalica*** (1841–1842, premijera 1843). Interesovanje za legendu o ukletom moreplovcu koji je osuđen na večno lutanje morima, uz mogućnost iskupljenja putem prave ljubavi, rodilo se 1839. godine, tokom Vagnerovog putovanja brodom iz Rige u London u otežanim olujnim uslovima. Osim zastrašujućeg ličnog iskustva, kao drugi izvor za pisanje libreta kompozitor je naveo legendu koju je čuo od norveških mornara i njenu umetničku interpretaciju u delu *Memoari gospodina fon Šnabelevopskog* (1834) Hajnriha Hajnea.

Uvertira *Holandanina* odaje razmišljanja koja je Vagner izneo u eseju *O uvertiri* (1841), pišući da ona treba da vodi centralnu ideju drame sve do njenog razrešenja. To je postigao korišćenjem lajtmotiva iz opere u uvertiri, kao što je motiv burnog i nemilosrdnog mora koji simboliše i buru u duši mornara čiji se tematizam takođe javlja, kao i odlomak Sentine balade iz drugog čina, koja predstavlja nukleus čitave opere u muzičkom i sadržajnom pogledu. Durski završetak uvertire predočava iskupljenje, postignuto žrtvovanjem plemenite heroine Sente.

Marija Tomić*

Sledeći koncerti Beogradske filharmonije su u četvrek, **8. februara 2018.** godine u okviru ciklusa *Filharmanija(k)* i petak, **9. februara 2018. godine** u okviru ciklusa ***Vazduh***, u Zadužbini Ilije M. Kolarca, sa početkom u 20 časova.

Dirigent: **Uroš Lajovic**

Solista: **Gzavije de Mestr**, harfa

D. Ligeti: *Atmosfera*

H. Rodrigo: *Aranhuez koncert*

P. I. Čajkovski: *Manfred simfonija*

Poštovani pretplatnici, obaveštavamo vas da će pred početak svakog koncerta Beogradske filharmonije, u 19:30 časova, u Muzičkoj galeriji Kolarca, muzikolog Maja Čolović-Vasić držati uvodno predavanje o delima koja su na programu te večeri.

Poštovani posetioci, molimo vas da isključite mobilne telefone i obaveštavamo vas da je za vreme koncerata Beogradske filharmonije strogo zabranjeno fotografisanje i korišćenje uređaja za video ili audio snimanje. Želimo vam prijatno veče.

*U sezoni 2016-17, Beogradska filharmonija pruža priliku odabranim mladim muzikolozima da pisanjem programskih komentara obogate svoju stručnu praksu.

Novoimenovani šef-dirigent Beogradske filharmonije **Gabrijel Felc** rođen je 1971. godine u Berlinu. Od 2013. godine radi kao generalni muzički direktor Dortmundske opere i šef-dirigent Dortmundske filharmonije. Nakon tri veoma uspešne godine, ugovor mu je obnovljen do 2023. godine. Posle Filharmonije Altenburg-Gere (2001–2005) i Štutgartske filharmonije (2004–2013), ovo je treći uzastoni put da obavlja funkciju šefa-dirigenta nekog nemačkog orkestra. Neobičnim programima i uočljivim poboljšanjem umetničkog kvaliteta, uspeo je značajno da poveća posećenost koncerata svih ovih orkestara. Godine 2007, Fondacija *Sergej Rahmanjihovje* dodelila Gabrijelu Felcu i Štutgartskoj filharmoniji nagradu *Prix*

Rachmaninow za interpretaciju ciklusa koncerata sa muzikom Rahmanjinova. Pored toga, Felc je bio glavni gostujući dirigent u Bazelskom pozorištu (2008–2013), gde je bio zaslužan za nekoliko operskih postavki, što je doprinelo tome da Bazelsko pozorište 2009. i 2010. godine bude proglašeno za *Opersku kuću godine*.

Od 1989. do 1994. godine, Gabrijel Felc je studirao na Muzičkoj akademiji *Hans Ajzler* u Berlinu, na odsecima za dirigovanje i klavir. Nakon studija, postao je asistent Gerdu Albrehtu u Hamburškoj državnoj operi (1994–1995). Svoje prve angažmane dobio je u operi u Libeku (1995–1997) i pozorištu u Bremenu (1997–2001).

Gabrijel Felc je dirigovao vodećim orkestrima u Nemačkoj i inostranstvu, kao što su Drezdenski državni orkestar Saksonije, Simfonijski orkestar Bavarske radiotelevizije, Bavarski državni orkestar, Nemački simfonijski orkestar iz Berlina, Orkestar Koncerthausa iz Berlina, Orkestar Frankfurtske opere i muzeja, Državna kapela iz Vajmara, Orkestar Nacionalnog teatra iz Manhajma, Bamberški simfoničari, Esenska filharmonija, simfonijski orkestri radiotelevizija iz Berlina, Kelna, Lajpciga, Hanovera i Sarbrikena, Nemački nacionalni omladinski orkestar, Simfonijski orkestar Bečkog radija, Danski nacionalni simfonijski orkestar, Bernski simfonijski orkestar, Bazelski simfonijski orkestar, Orkestar Flamanske opere u Antverpenu, Irski nacionalni simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar iz Seula, Simfonijski orkestar iz Miluza, kao i Simfonijski orkestar iz Guangžua, Kineski nacionalni simfonijski orkestar i Pekinški simfonijski orkestar. U sezoni 2013/14, Gabrijel Felc je imao veoma uspešan prvi nastup u Komičnoj operi u Berlinu, sa produkcijom opere *Vojnici* Bernda Alojza Cimermana, a u istoj sezoni dirigovao je i *Holandanina lualicu* u Bavarskoj državnoj operi. Najvažniji angažman u sezoni 2014/15 bilo je izvođenje Osme simfonije Gustava Malera povodom proslave dvestote godišnjice Muzikferajna u Gracu.

Bogata diskografija Gabrijela Felca čini ga jednim od najistaknutijih dirigenata svoje generacije. Repertoar obuhvata velikane od Mocarta i Betovena preko Rahmanjinova, Elgara, Prokofjeva, Skrijabina i Riharda Štrausa do Nonoa i Ligetija. Felc je 2007. godine započeo snimanje svih Malerovih Simfonija (za producentsku kuću *Dreyer-Gaido*) sa Štutgartskom filharmonijom. Za sada su završeni snimci prvih sedam simfonija. Ovaj ciklus je izuzetno hvaljen od strane kritičara kao *najneobičniji i najkontroverzniji ciklus poslednjih godina*. Snimak dela *Intolleranza* Luiđija Nonoa sa Bremenskom filharmonijom i horom Bremenske opere pod dirigentskom palicom Gabrijela Felca je u junu 2013. godine dobio nagradu *Diapason d'Or*. Blu rej disk sa delom *Belkis – kraljica od Sabe* Otorina Respigija je objavljen 2013. godine, a ovo ostvarenje predstavlja snimak prvog izvođenja tog dela nakon svetske premijere održane 1932. godine u milanskoj Skali. Televizijska produkcija dela *Aida na Rajni* donela je Felcu ogroman uspeh u celoj Evropi (uživo su je prenosile televizijske kuće Swiss TV, 3Sat, RAI, ZDF) i objavljena je na DVD-ju.

Među budućim projektima treba pomenuti koncerte i operске postavke u Berlinu, Cirihu, Tajpeju, Kelnu, Gracu, Sendaju i San Antoniju.

Tijana Milošević (1978) počela je da svira violinu u svojoj četvrtoj godini. Fakultet muzičke umetnosti u Beogradu upisala je sa 15 godina, gde je diplomirala i magistrirala u klasi prof. Dejana Mihailovića. Specijalizirala je na Džulijardu, kao student Doroti Dilej i Luisa Kaplana, a pohađala je i majstorske kurseve kod Icaka Perlmana i Džoše Bela. Godine 1998. postala je najmlađi koncertmajstor u istoriji Beogradske filharmonije. Tijana Milošević je bila angažovana i kao zamenik

koncertmajstora Atinske kamerate, a pored pozicije koncertmajstora Beogradske filharmonije, radi i kao koncertmajstor kamernog ansambla *Double sense*, koji sa solistom Nemanjom Radulovićem nastupa širom Evrope.

Objavila je nekoliko CD izdanja za PGP RTS, među kojima se izdvajaju solo album u oblasti klasične muzike *Muzika za Tijanu* i etno džez klasik ambijental CD pod nazivom *World Music Contact*.

Tijana Milošević svira na violini *Enrico Rocca* (Đenova, 1910), koja je vlasništvo Beogradske filharmonije.

Nemanja Stanković rođen je u Kragujevcu, gde je kao učenik generacije završio srednju muzičku školu u klasi Bože Saramandića. Diplomirao je 2009. godine na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu, u klasi Sandre Belić, kao student generacije. Na Bečkom konzervatorijumu studirao je u klasi Natalije Gutman, i 2013. sa najvišim pohvalama stekao diplomu mastera umetnosti. Postdiplomske studije pohađao je na Univerzitetu *Mozarteum* u Salzburgu kod Enrika Broncija, kao i u Firenci (*Scuola di Musica di Fiesole*) u klasi Natalije Gutman i Elizabet Vilson. Marta 2015. odbranio je svoju doktorsku disertaciju na FMU u Beogradu i tako postao najmlađi srpski doktor umetnosti. Pohađao je majstorske kurseve kod renomiranih umetnika kao što su Ralf Kiršbaum, Miša Majski, Jens Peter Majnc, Dejvid Strejndž, Danijel Vajs, Monika Leskovar, Jan Fogler, Mišel Štros, Aleksander Bejli, Ivan Kučer i Aleksander Gebert.

Od 2011. godine, Nemanja Stanković je solo violončelista Beogradske filharmonije, a od 2016. nastupa i kao solo violončelista kamernog orkestra *Gudači sv. Đorđa*. Od 2017. godine, Nemanja Stanković radi kao docent na Fakultetu umetnosti u Nišu gde predaje violončelo.

Stanković je imao solističke nastupe sa Beogradskom filharmonijom, Simfonijskim orkestrom RTS-a, orkestrom *Camerata Serbica*, Italijanskim omladinskim orkestrom OGI, *Češkim virtuoziima*, BGO *Dušan Skovran*, Bitoljskim kamernim orkestrom, Filharmonijskim orkestrom FMU Beograd, *Kristianstad symfoniker*, *Norbal*... Kao solista, sarađivao je sa dirigentima Rafaelom Pajareom, Fabrisom Bolonom, Bojanom Suđićem, Noamom Zurom, Denisom Šapovalovim, Le Fi Fijem, Nikolom Paškovskim, Biljanom Radovanović...

Sarađivao je u kamernim ansamblima sa umetnicima Jurijem Revičem, Sandrom Belić, Janom Foglerom, Nemanjom Radulovićem, Ester Hafner, Tijanom Milošević, Ognjenom Popovićem, sa češkim gudačkim kvartetom *Epoque*, sa trijom *Pokret*... Nastupao je i kao član Balkanskog gudačkog kvarteta, klavirskog trija *ArtLink*, Gudačkog seksteta Beogradske filharmonije, i dr.

Nemanja Stanković je bio nagrađivan na brojnim takmičenjima i konkursima, poput Internacionalnog takmičenja violončelista u Licenu (Austrija, 2012 – prva nagrada), Međunarodnog takmičenja muzičke omladine (Beograd, 2010 – prva nagrada publike), *Johanes Brams* (Austrija, 2011 – finale), *Fidelio specijal* (Beč, 2012), *Antonio Janigro* (Hrvatska, 2004 – treća nagrada), *Petar Konjović* (2007 – prva i specijalna nagrada), Internacionalnog takmičenja studenata u Sarajevu (2008 – prva i specijalna nagrada), Republičkih takmičenja u Beogradu (2005, 2004, 2002, 2000 – prve i specijalne nagrade). Godine 2007. je od strane umetničke asocijacije *ArtLink* proglašen za najperspektivnijeg mladog umetnika Srbije. Ovo priznanje obezbedilo mu je izdavanje prvog kompakt diska sa delima Paganinija, Dvoržaka, Davidova, Hajdna i Čajkovskog.

Imao je zapažene nastupe na međunarodnim festivalima: BEMUS, *Note di Primavera* (Italija), *Mlade zvezde današnjice* (Švedska), *Beogradski Čelo fest*, *Klasik fest*, *BUNT*, *Dani muzike (Herceg Novi)*. Ističe se nastup na Baroknoj radionici u Gmundenu (Austrija), gde je proglašen za najuspešnijeg izvođača barokne muzike. Učestvovao je na *Koncertima za život i mir* održanim u Italiji i Izraelu, pod pokroviteljstvom Ministarstva omladine Republike Italije. Takođe je svirao u Palati invalida u Parizu, Staklenoj sali Muzikferajna, Koncerthausu u Beču i Berlinu.

Trenutno svira na instrumentu Karlosa Roberta iz Kremone (2012), zahvaljujući projektu *Trampolino* umetničke asocijacije *Amici da Fiesole*. Ostvario je trajne audio snimke za RTS, ORF, RAI.